

**baš ti,
baš tu.**

**MIRANDA
DŽULAJ**

ZAPISANO OD SUNCA

BOOKA

**baš ti,
baš tu.**

BOOKA.

Knjiga **007**

Edicija **Zapadno od sunca**

MIRANDA DŽULAJ
BAŠ TI, BAŠ TU

Naslov originala
MIRANDA JULY

NO ONE BELONGS HERE MORE THEN YOU

Copyright © 2007, Miranda July
All rights reserved.

ZA IZDAVAČA

Ivan Bevc

Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Slanački put 128

office@booka.in

www.booka.in

PREVOD S ENGLESKOG

Ljiljana Ilić i Gordana Ilić Nikolić

LEKTURA I KOREKTURA

Agencija Tekstogradnja

DIZAJN KORICA I PRELOM

Ivan Benussi

ŠTAMPA

DMD Štamparija

TIRAŽ

1500

Beograd, mart 2011.

Prvo izdanje

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti
niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene
saglasnosti izdavača.

PRICE

baš ti,
baš tu.

MIRANDA DŽULAJ

SA ENGLSKOG PREVELE
Ljiljana Ilić i Gordana Ilić Nikolić

BOOKA.

Sadržaj

Zajednički trem	9
Plivački tim	17
Visočanstvo	22
Čovek na stepeništu	32
Sestra	36
Ova osoba	46
Bila je to romantika	49
Nešto čemu ne treba ništa	53
Poljubac u vrata	76
Dečak iz Lam Kiena	80
Vodili smo ljubav 2003.	85
Deset istina	103
Pokreti	112
Mon plaisir	114
Beleg	130
Kako deci pričati priče	136

Plivački tim

Ovo je priča koju ti nisam ispričala dok sam ti bila devojka. Ne-prekidno si pitao i pitao, a tvoja nagađanja su bila tako puna želje za senzacijom i detaljima. Da li sam bila zatočenica? Da li je Belveder bio kao Nevada, gde je prostitucija legalizovana? Da li sam šetala gola cele godine? Stvarnost je počinjala da deluje tako jalovo. Vremenom, shvatila sam da ako ti prava istina zvuči tako isprazno, verovatno ne bih još dugo mogla da budem tvoja devojka.

Nisam želela da živim u Belvederu, ali nisam mogla podneti da od roditelja tražim novac za preseljenje. Svakog jutra bi me šokirala činjenica da živim sama u ovom gradu, koji zapravo i nije grad, toliko je bio mali. Grad je zapravo činilo nekoliko kuća oko benzinske pumpe, a oko milju dalje je postojala prodavnica, i to je bilo to. Nisam imala kola, nisam imala telefon, imala sam dvadeset dve godine i svake nedelje sam pisala roditeljima i pričala im o svom radu na programu R.E.Č. Čitali smo omladini iz rizičnih grupa. Radilo se o državnom pilot programu. Nikada nisam proniknula u pravo značenje skraćenice R.E.Č., ali svaki put kada bih napisala „pilot program“ divila sam se svojoj sposobnosti da izađem na kraj s tim frazama. „Rana intervencija“ bila je jedna od dobrih.

Ova priča neće biti suviše duga, jer je neverovatna stvar da se te godine skoro ništa nije ni događalo. Stanovnici Belvedera su mislili

da se zovem Marija. Nikada nisam rekla da se zovem Marija, ali je to nekako krenulo samo od sebe, i mene je zbunjivao pokušaj da kažem svoje pravo ime bilo kome od to troje ljudi. To troje ljudi zvali su se Elizabet, Kelda i Džek Džek. Ne znam zbog čega Džek dva puta, a nisam sasvim sigurna ni za ime Kelda, ali tako je zvučalo, i tako sam ga izgovarala kada sam joj se obraćala. Poznavala sam ove ljude jer sam bila njihova instruktorka plivanja. To je zapravo srž moje priče, jer u blizini Belvedera nema vodenih površina, niti bazena. Baš o tome su oni i pričali jednog dana u prodavnici, i Džek Džek, koji je do sada sigurno umro, jer je bio zaista vrlo star, rekao je da to i nije važno jer Kelda i on ne umeju da plivaju, pa bi se ionako udavili. Elizabet je, rekla bih, bila Keldina rođaka. A Kelda je bila Džekova žena. Svi su bili u devetoj deceniji života, ako ne i stariji. Elizabet je rekla kako je ona jednog leta kao mala mnogo puta plivala dok je bila u poseti kod svoje rođake (očigledno ne rođake Kelde). Jedini razlog što sam se uključila u ovaj razgovor jeste to što je Elizabet tvrdila da pod vodom mora da se diše kako bi se plivalo.

To nije istina, uzvignula sam. Bile su to prve reči koje sam izgovorila naglas u poslednjih nekoliko nedelja. Srce mi je lupalo kao kada bih pitala nekog mladića da izađemo. Samo zadržiš dah.

Elizabet je izgledala ljutito, a onda je rekla da se šalila.

Kelda je rekla da bi se ona jako plašila da zadrži dah, jer je imala ujaka koji je umro jer je suviše dugo držao dah na takmičenju držanja daha.

Džek Džek je upitao da li ona zaista misli da je to istina, a Kelda je rekla: Da, mislim, a Džek Džek je rekao: Tvoj ujak je umro od moždanog udara, stvarno ne znam odakle ti takve priče, Kelda.

Onda smo svi zajedno stajali u tišini neko vreme. Istinski sam uživala u društvu i nadala se da će to da potraje, što se i desilo, jer je Džek Džek rekao: Dakle, ti si se bavila plivanjem.

Rekla sam im kako sam bila članica plivačkog tima u srednjoj školi i čak se takmičila na državnom nivou, ali da nas je pobedila katolička škola *Biskup O'Daud*. Izgledali su vrlo, vrlo zainteresovani za

moju priču. Nikada ranije nisam ni pomišljala da je to neka priča, ali sada sam shvatila da je zapravo vrlo zanimljiva, puna drame i hlora i drugih stvari o kojima Elizabet i Kelda i Džek Džek nisu imali pojma. Kelda je rekla da joj je žao što u Belvederu ne postoji bazen, jer očigledno imaju sreću da u istom gradu živi instruktorka plivanja. Ja nisam rekla da sam instruktorka plivanja, ali sam znala na šta misli. Šteta za bazen.

Onda se desila neobična stvar. Gledala sam u svoje cipele na smeđem linoleumu i mislila kako bih mogla da se opkladim da taj pod nije pran već milion godina i odjednom sam osetila kao da ću umreti. Ali umesto da umrem, rekla sam: Mogu da vas naučim da plivate. Ne treba nam bazen.

Sastajali smo se dvaput mesečno u mom stanu. Poređala sam tri lavora s toplom vodom iz česme po podu, a četvrti lavor je stajao ispred ova tri – to je bio lavor za instruktorku. Dodala sam so u vodu, jer kažu da je zdravo šmrkati toplu slanu vodu, a i pretpostavljala sam da će slučajno gutati vodu. Pokazala sam im kako da zarone nos i usta i kako da uzimaju dah sa strane. Onda smo u priču dodali noge, pa ruke. Morala sam da priznam da ovo nisu idealni uslovi za učenje plivanja, ali, naglasila sam, ovako su i olimpijski plivači vežbali kada nije bilo bazena u blizini. Da da da, to je bila laž, ali bila nam je potrebna jer smo bili četvoro ljudi koji leže na podu kuhinje i glasno se bacakaju kao da su ljuti, besni, razočarani ili frustrirani, i ne plaše se da to i pokažu. Veza s plivanjem morala je da bude osnažena jakim rečima. Keldi je bilo potrebno nekoliko nedelja da nauči kako da uroni glavu u vodu. Dobro je, Dobro je!, govorila sam. Poćećemo s pomoćnom daskom za plivanje. Dala sam joj knjigu. Sasvim je normalno da pružate otpor laboru, Kelda. Telo vam govori da ne želi da umre. Ne želi, rekla je.

Učila sam ih svim stilovima koje znam. Baterflaj je bio potpuno neverovatan, nikada niste videli nešto slično. Mislila sam da će pod konačno popustiti i pretvoriti se u vodu, i svi će otplivati, s Džekom na čelu. On je bio napredan, blago rečeno. Kretao se po podu s laborom

tople vode i svim ostalim. Doplovio bi bučno u kuhinju iz kruga po spavaćoj sobi, znojav i prašnjav, a Kelda bi ga pogledala, stežući knjigu obema rukama, ozareno. Doplivaj do mene, rekao bi joj, ali ona se suviše plašila, a potrebno je bogami snažno telo od struka nagore da bi se plivalo na kopnu.

Ja sam bila tip trenera koji stoji na ivici bazena i ne ulazi u njega, ali sam bila zauzeta sve vreme. Ako mogu ovo neskromno da kažem, služila sam *umesto* vode. Držala sam celu priču. Neprekidno sam pričala, kao instruktor aerobika, i duvala u zviždaljku u jednakim intervalima, dajući znak gde je ivica bazena. Obrnuli bi se složno i krenuli u suprotnom smeru. Kada bi Elizabet zaboravila da koristi ruke, viknula bih: Elizabet! Noge su ti na površini, ali ti glava tone! I ona bi krenula mahnitno da maše, brzo nivelišući položaj. Uz moj pažljivi, posvećeni trenerski metod, svi skokovi su počinjali savršenim izvijanjem i koncentrisanjem na pokret na površini stola, a završavali se doskokom na krevet. Ali to sam radila samo iz bezbednosnih razloga. I dalje je to bilo ronjenje, i dalje je to podrazumevalo napuštanje ponosa nas kao sisara, i dalje je to bio susret s gravitacijom. Elizabet je uspostavila pravilo da svi moramo da viknemo pri skoku. To je bilo malo isuviše kreativno za moj ukus, ali bila sam otvorena za inovacije. Želela sam da budem vrsta nastavnika koji je spreman da uči od svojih učenika. Kelda je ispuštala glas kao kada pada drvo, ako bi to drvo bilo ženskog roda. Elizabet je pravila „spontane zvuke“ koji su uvek zvučali potpuno identično, a Džek Džek bi rekao: Pali! Na kraju časa, svi bismo se obrisali peškirom, a Džek Džek bi mi pružio ruku, Kelda ili Elizabet bi mi ostavile neko kuvano jelo, nekad đuveč, nekad špagete. Bila je to svojevrsna razmena, zbog koje stvarno nisam morala da tražim drugi posao.

Časovi su oduzimali samo dva sata nedeljno, ali je sve ostalo vreme bilo u službi ta dva sata. Utorkom i četvrtkom bih se budila i pomišljala: čas plivanja. Drugim jutrima bih se probudila i pomislila: danas nema časa plivanja. Kada bih videla nekog od mojih učenika u gradu, na primer na pumpi ili u prodavnici, rekla bih nešto poput:

Da li ste vežbali zaron glavom? A oni bi odgovorili: Radimo na tome, instruktorka!

Znam da ti je teško da zamisliš kako mene neko zove „instruktorka“. U Belvederu sam imala sasvim drugačiji identitet, i zato je tako teško bilo pričati o tome s tobom. Nikada tamo nisam imala dečka; nisam se bavila umetnošću, čak uopšte nisam bila umetnički nastrojena. Bila sam nekakav sportski čudak. Bila sam totalni sportski frik – instruktorka plivačkog tima. Da sam pomislila kako bi ovo moglo da ti bude imalo zanimljivo, ispričala bih ti ranije, i možda bismo se onda i dalje viđali. Prošlo je tri sata otkako sam naletela na tebe u knjižari sa ženom u belom kaputu. Ti si očigledno već sasvim srećan i ispunjen, iako smo raskinuli pre samo dve nedelje. Čak nisam uopšte bila sigurna da smo raskinuli dok te nisam videla s njom. Izgledaš mi sasvim dalek, kao neko na drugoj strani jezera. Tačka tako mala da ne vidim je li reč o muškarcu ili ženi, o nekom mladom ili starom; samo tačka koja se smeši. Ko mi nedostaje sada, večeras? Elizabet, Kelda i Džek Džek. Oni su umrli, u to sam sigurna. Kakvo neverovatno tužno osećanje. Mora da sam ja najtužnija instruktorka plivanja u čitavoj istoriji.

Kako deci pričati priče

Tom je radio neke loše stvari. Sada, tako je izgledalo, došlo je vreme naplate grehova. Nije bilo više ništa da se kaže što univerzum već nije rekao. Pitala sam ga za njegovu ženu.

Da li je Sara voljna da priča o tome?

Ma da, ali skroz je flegma. Zaboje je.

Užas.

Aha.

A student?

Neće ona prestati da se jebe s njim.

O, čoveče. O, čoveče božji.

Aha.

A ona zna za tvoje, one tvoje priče – tvoje afere?

Ne.

Sedeli smo u tišini i pijuckali čaj. Pomislila sam kako sam pre dvanaest godina i ja bila jedna od tih priča. Pritisnula sam prstom hladnu vrećicu čaja. Posle nekoliko minuta, zagrlili smo se i otišli svako svojim putem.

Nije me zvao nekoliko nedelja. To je bilo uobičajeno u našem prijateljstvu, poveravanje, pa povlačenje, ali ipak sam se pitala. Pitala sam se da li je možda naš poslednji razgovor bio uvertira. Ne razgovor, nego, tačnije, tišina između. Bilo je mnogo tamnih ulegnuća u tišini

ispijanja čaja; kada se sad osvrnem, mogla sam da zamislim kako stavljam svoju ruku na njegovu dok klečim u nekom od ovih mračnih odmorišta. A na takvom mestu, kako je iko mogao da bude siguran šta tačno radi? Možda traži prijateljsku utehu i bukvalno ulazi u prijatelja da bi je pronašao; a prijatelj, pošto je već dugo tu i bliski ste, može da pruži naročito dobru utehu. Sa ovim plemenitim mislima u glavi, poslala sam Tomu imejl.

Ručak?

A on je odgovorio:

Sara je trudna, dobićemo bebu!! Više o tome uskoro, moram da žurim. Želeo sam da čuješ od mene. Voli te, Tom.

Na darivanju povodom rođenja deteta, Tomova majka je šetala okolo s listom gostiju i rasporedom dana kada ko treba da donese zdrav obrok novim roditeljima. To se zvalo lanac hrane, koji funkcioniše po sistemu „šalji dalje“. Ako Tom i Sara ne otvore vrata, rečeno mi je da ostavim hranu na prednjem tremu u korpi na kojoj je pisalo: *Hvala vam, prijatelji!*

Srećom, moj red je bio tek poslednjeg dana, i nadala sam se da će proticanje vremena da me oslobodi straha i približi osećanju radosti. Ali stigao je i taj dan, a ja nisam stigla do radosti. Pokucala sam na njihova vrata vrlo tiho, nadajući se da ću neprimetno ostaviti jelo u korpi *Hvala vam, prijatelji*, na kojoj je, u stvari, pisalo *Ostavite hranu ovde*. Vrata su se odmah otvorila.

Deb, hvala bogu da si tu, možeš li da je uzmeš?

I tako je beba predata u moje ruke. Tom nas je proveo pored uplakane Sare, koja je sarkastično mahnula, pa u radnu/dečju sobu. Tom me je pogledao i napravio izvinjavajući izraz lica pre nego što je zatvorio vrata i ostavio nas same. Bilo je tiho, a onda se začulo:

Nisam to rekla! Rekla sam da sam mogla da sam htela, jer je to moje telo!

Ali naša zajednička beba bila je u tvom telu! Mogla si da je povrediš!
Savršeno je bezbedno sve dok seks nije grub!

Oh. Znači, bilo je seksa.

Zadržala sam dah i privila dete uz grudi kao da je deo mene. Nastupila je duga tišina tokom koje sam zamišljala Saru kako tiho plače. Ali odjednom, začuo se njen glas, jasan i neopterećen krivicom.

Aha.

Aha. A kakav je bio taj ne-grubi seks, kad već nije bio grub?

Bio je nežan.

Bili su u divljini koja je bila suviše divlja za mene, živeli su s medvedima, oni su bili medvedi, njihove reči su preletale preko smrtonosnih životinjskih zuba. Poželela sam da čujem iz druge ili čak treće ruke: „Imali smo groznu svađu“, „Čula sam da su imali groznu svađu“, „Imao sam poznanicu koja je poznavala par koji je, početkom veka, imao groznu svađu, čak su se možda stalno grozno svađali, ta poznanica ne zna baš tačno, sad shvata da zapravo možda i nije poznavala taj par imajući u vidu činjenicu da je imala nejasne namere prema muškarcu u tom paru, namere koje su sada još starija istorija od te prastare, istorijske, grozne svađe“.

Tom je počeo da viče, a ja sam se pitala da li je bebin meki mozak u tom trenutku počeo da menja oblik u odgovor na nasilni podražaj. Pokušala sam da intelektualizujem buku da bih zaštitila bebinu psihu. Prošaputala sam: Zar nije zanimljivo čuti kako muškarac viče? Zar to ne dovodi u pitanje naše stereotipe o tome šta muškarci mogu? A onda sam pokušala da je smirim: Ššššššššššššš.

Ona je posegla za bradavicom, i ja joj ubacih prst u usta. Dok je spavala u mom naručju, shvatila sam da mogu da mislim samo na nivou kosmološkog. Razmišljala sam o okrugloj lopti sunca, lancu ishrane, vremenu kao takvom, što je sve izgledalo čudesno i potresno. Obuhvatila sam je celim svojim telom. Tom i Sara su bili zvuci udaljenog saobraćaja pored mog iskonskog procvata, skoro bolnog širenja mog srca koje je želelo da prihvati njihovo potomstvo. Proučavala sam svaki mali prst na ruci; gledala sam u njene zatvorene oči s tim veličanstvenim trepavicama, i lepu liniju njenog nosa. Ali nisam mogla da se setim njenog imena. Posmatrala sam njeno lice. Lilija? Ne, sigurno

je bilo nešto manje nevino, nešto pametnije. Buljila sam u punjenu igračku-zeca i red akrobatskih drvenih klovnova na polici. Lana? Ne. Klovnovi su se nagnuli i presavili i postepeno ušli u fokus. Oni nisu bili samo akrobate, već i alfabete, i zauvek će izgovarati slova imena Lajon.

Poznato je da su postojale žene koje su svoju decu dobijale postupno, organski, bez formalnosti začeca ili usvajanja. Ja sam celu tu priču usvojila intuitivno, ali bilo je zbunjujuće za moje mladiće.

Zar nismo upravo videli Lajon?

Ne, otkad je naučila da pliva s mišićima za plivanje.

Ali može li se to zaista nazvati plivanjem?

Ajde, molim te, pa znaš koliko se plaši vode. To je velika, ogromna stvar.

A kako bi bilo da se samo kaže „velika stvar“ i da sačuvamo ono „velika, ogromna stvar“ za sebe? Možemo li to da uradimo? Možemo li to da sačuvamo za nešto veliko i ogromno što se dešava nama samima?

Kao na primer?

Na primer, ne znam, veliko, ogromno... osećanje koje delimo.

Uh, ah, zvuči kao da će se pretvoriti u dug razgovor. Gledaj, ne moraš da ideš. Samo me odbaci i pokupi me u četiri.

Ona trči ka meni, prekrivena stotinama vodenih kapi, kupaći koštim na roze-žuto cveće, sunce u njenim očima, crvena usta otvorena za uzvik, sudara se vlažno s mojim nogama, toliko je toga što želi da mi kaže.

Ušla sam, ali sam se držala za ivicu, i onda danas, jutros, opet sam ušla i držala se za ivicu, ali sam se onda pustila! Pustila sam se! I nisam dodirivala dno! I to devet sekundi! Ali mislim da mogu i duže, nego sam morala da se odmorim na peškiru jer sam bila tako umorna, a tata je rekao da ti dolaziš, pa sam čekala, čekala sam skoro milion godina, je l' možemo sada da uđemo? Jesi videla moj peškir? Pogledaj, ima sliku tinejdžerke u bikiniju

i malog psa, nemoj da ga zgaziš, sad si ga pomerila, je l' možeš to da popraviš, molim te? Dobro. Je l' možemo sada da uđemo u bazen? Možeš li prvo da me držiš?

Pračakale smo se na sredini bazena, njene noge obavijene oko moga struka, jedna ruka oko mog vrata, druga određuje pravac u vodi. Bile smo teške i nespretne, ali i bestežinske i graciozne. U dubokom delu, uhvatila bi me i vrištala; u plitkom delu, pustila se i divila se vlastitoj hrabrosti. Proveravala je mišiće za plivanje svakih nekoliko minuta, pritiskajući ih da proveru jesu li još tvrdi.

Mislim da ovaj počinje da se izduvava.

Ne, dobar je.

Možeš li još malo da ga naduvaš?

Ne želim da pukne.

Možeš li da proveriš?

Dobar je, vidiš? Isti je kao i drugi.

Opipala je drugi, pogledala naviše ka meni, ozbiljno, otvorila širom oči i onda poskočila gore i dole, bezbrižno vičući i prskajući. Sara je podigla pogled sa svog magazina, a onda ga vratila. Tom je gledao preko trema, pogledi su nam se sreli, i u deliću sekunde sam se setila svog devetnaestogodišnjeg lica pritisnutog na njegove grudi tokom zabave, njegovih usana kako se odmaraju na mom temenu, mrmljajući: Znaš da želim, ali ne mogu. Izgledalo mi je nemoguće da sam ikada o njemu mislila kao o nečem vrhunski uzbudljivom. Sada je bio Lajonin otac, a ona je bila ta koja je posedovala odvažnost, toplinu i neodoljivi šarm koje sam ranije tražila u njemu. Lajon je zaronila lice u vodu i podigla ruku s mišićem za plivanje u vazduh; iz pesnice izlazi jedan po jedan prstić za svaku odrađenu sekundu u vodi. Jedan, dva, tri, četiri, pet, pa drugom rukom šest, sedam, osam, devet, deset – ruke stoje nepokretno u vazduhu, svi ti podeoci s brojevima – a onda iz dubine izroni njeno lice s mokrom kosom i slinama. Zadihana i uzbuđena, maše mi svojim stisnutim šakama.

Ponestalo mi je prstiju! Bilo je duže od deset sekundi! Videla si da je bilo duže! Da li si brojala?

Mislim da je bilo trinaest.

Mislim da je možda bilo dvadeset sedam!

Znaš kako možeš da brojiš ako ima više od deset sekundi? Počneš ispočetka prvom rukom.

Neću.

Zapamtiš da je bilo deset, i onda počneš od jedanaest na prvoj ruci.

Rekla sam da neću. Ne želim da znam.

Ali kako ćeš da brojiš ako ima više?

Kada ima preko deset sekundi, brojiš ti.

Važi, ali šta ako nisam tu?

Na to se nasmejala. Iskočila je iz bazena i otišla do ležaljke svoje majke. Vrištala je, u pijanoj imitaciji smeha, i svila se oko Sare.

Šta je tako smešno?

Deb.

Smešna je, je l' da? Sneško Smeško.

Petkom uveče se izlazilo, to je bio dan kada su Sara i Tom izlazili, a Lajon bi prespavala kod mene. Ali pošto bi oni obično ostali kod kuće i svađali se, Lajon i ja smo odlazile na večeru i gledale film, pa je to postalo naša Noć Beskrajne Zabave. Nikada ne potcenjujte količinu radosti koju jedna žena od blizu četrdeset godina i jedna osmogodišnja devojčica mogu da donesu jedna drugoj. Obično bismo počinjale s našim omiljenim japanskim restoranom *Miso Happy*. Nije nam se dopadalo ime, ali su nam se rezanci baš sviđali. Pričale bismo o svemu, uključujući i ove teme, ali i ne samo o njima: moje sede, da li da ih ofarbam? Da li bih mogla da ih farbam jednu po jednu? Da li bih mogla da platim miša s maleckom četkicom koji bi skočio na moju glavu i farbao ih jednu po jednu? I zašto Tom i Sara moraju toliko da se svađaju? Da li je Lajon bila kriva za to? Nipošto. Ili: Hoće li joj kupiti komplet od 24 flomastera, i ako joj kupe, da li će njena najbolja prijateljica Kler biti ljubomorna kada ih Lajon donese u školu? Zaključile smo da hoće, i to vrlo. I zašto je poslednji dečko ostavio Deb?

Ja sam ostavila *njega*.

Možda ga nisi dovoljno ljubila na francuski način?

Veruj mi da nije to u pitanju.

Reci mi koliko ste se puta dnevno ljubili, i ja ću ti reći da li je bilo dovoljno.

Četiristo.

Nedovoljno.

Kada se davao neki dobar dečji film, išle bismo da ga pogledamo posle večere, ali bismo obično išle na projekcije s popustom, gde su se davali filmovi poput *Mekejb i gospođa Miler* ili *Boni i Klajd* ili *Šampon*. Bile smo neviđeni fanovi Vorena Bitija. U početku sam brinula zbog seksa i nasilja, ali je Lajon otkrila da može da podnese sve filmove napravljene pre 1986. *Crveni* su mogli da prođu, ali *Ištar* je bio previše. Posle filma, vratile bismo se kući i kupale se u mojoj kadi, poznatijoj kao *La Salon Patee*. Pravile smo posebne recepte od pomešanih šampona i testirale na leđima jedna drugoj njihov miris, penušavost i moć da ulepšaju. Proveravale smo znake puberteta na Lajoninom telu, ali oni se nisu pojavljivali. (To jest jesu, ali nekoliko godina pošto je *La Salon Patee* zatvoren.) Spavale smo zajedno u mom ogromnom krevetu, koji je bio širok koliko i dug. Bilo je potpuno svejedno kako opružen neko u njemu spava, a Lajon bi odredila naš smer tako što bi se zavrtela: Noćas ćemooooo da spaaaavamooooo, pa bi se bacila: Ovako! Mirno bi legla i obeležila to mesto, dok bih ja pomerila jastuke u pravcu našeg novog severa. Čitale smo staru knjigu koja se zvala *Kako deci treba pričati priče i neke priče za decu*. Njoj su bile dosadne prozaične priče poput „Bili Beg i njegova lopta“ i „Lisica i vo“, ali volela je da joj čitam poglavlje koje se zvalo „Raspoloženje pripovedača – nekoliko principa o metodi, načinu i glasu sa stanovišta psihologije“. A onda bismo zaspale. Prvo u položaju kašike, a onda naslonjene leđima jedna na drugu, jer je Lajon isijavala neprijatnu vrućinu.

Sve dok nije napunila devet godina, živela je kod mene tri do četiri dana u nedelji, a Sara i Tom su veći deo vremena spavali po tuđim

kućama. Ponekad bi Tom, u naletu ludog ushićenja, pozeleo da se upoznam s nekom njegovom novom devojkom.

Samo zato što je divna, mislim da ćeš ti to znati da ceniš.

O, pa hvala, ali ne bih.

O! Ljubomorna si?

Ne.

Ali bila bi da smo mlađi.

Verovatno.

Sara sigurno jeste. Želiš li bar da vidiš sliku?

Ne.

Pa šta misliš o njoj? Zar nije savršena?

Jeste.

Hoćeš da ti dam sliku?

Šta da radim s njom?

Ne znam, možeš da je staviš na frižider.

Ne bih volela da je Lajon vidi.

O, pa njih dve su se već upoznale.

Kada je napunila deset godina, Lajon je imala spiritualnu fazu. Niko od nas troje nije religiozan, pa je crpla svoje znanje iz raznih izvora. Zvala je svoju religiju plejade. Bila je to kombinacija mitologije, Ane Frank i raznih drugih stvari pokupljenih od njene prijateljice Kler, koja je išla na veronauku i nosila krstić oko vrata. Dodavala je i ukidala rituale po potrebi; neki dani su bili Dani Tame, i tada bi me zamolila da prekrijem lice velom, ili da je se prosto klonim. Na rođendan gospođice Frank smo plakale, a ona od nas koja nije mogla spontano da zaplače imala je mogućnost da sve loše stvari koje je ikada radila šapatom poveri poslednjoj stranici knjige, onoj pre nego što Anu otkriju esesovci. Plejade su crple svoju moć iz sposobnosti da bude osećanje krivice. Lajon je oko vrata stavila moj stari srebrni privezak Geje, apstraktno vaginalan na način koga ona nije bila vesna, i pravila se da ne voli da ga nosi. Kada se Kler pobunila što mora da nosi glupi stari krst, Lajon joj je rekla: Ma pričaj mi o tome, moji roditelji me teraju da nosim ovo.

Šta je to?

Obeležje naše religije.

Jeste li vi Jevreji?

Ne, to je baš komplikovano. Čekaj, da ti pokažem, skini košulju.

Šta ćeš s tim?

Samo ću da ti dodirnem leđa ogrlicom.

Aha, važi. To nema veze s religijom. Mama mi to radi svojim noktima, mi to zovemo leđuckanje.

Leđuckanje?

Aha.

Dodiruje ti leđa ovako?

Aha.

Bez uvrede, ali tvoja majka je neki perverzajak.

Ne, nije.

Leđuckanje se u stvari zove predigra i služi za uigravanje.

Uigravanje čega?

Potpune opuštenosti.

Te noći mi je Lajon u krevetu vratila Gejin privezak. Leđuckanje nikada nije bilo u direktnoj vezi s plejadama, ali sam ga ja religiozno praktikovala mesecima – klatila bih lančić dok mi se ruka ne bi umorila, pa bih ga onda prebacila u drugu ruku.

Plejade su imale snagu da opstanu; s dvanaest godina, Lajon je još uvek bila pobornica ove vere. Odbacila je privezak i zamenila poznate rituale serijom mističnih praksi, kao što Jevreji ponekad slede kabalu. Jedne noći je pažljivo oparala tri čaršava cvetnog dezena na široke trake i tražila da je zamotam kao mumiju u čast proslave Ura-Dana, što je bio Božić u plejadama.

Čvršće.

Mislim da je ovo najčvršće što može.

Dobro. Hvala.

Ležala je, bez ruku i nepomična, zureći u plafon.

A šta kad budeš morala da ideš u WC?

Uradiću to ovde.

Važi.

U redu. Laku noć, Deb.

Laku noć. Srećan ti Ura-Dan! Uraaaa!

Ura.

Usred noći, probudili su me njeni povici, što je bilo očekivano. Mislim, pobogu, koliko je to bilo neudobno. Odmotala sam trake natopljene mokraćom, a ona je jecala toliko da se zagrcnula od kašlja.

Mislila sam da ću umreti.

E pa, nije trebalo da dozvolim da to uradiš.

Ne govori to!

Ali pogledaj, mila, smrzla si se, uznemirena si i plačeš.

Takva je ceremonija! To je završnica ceremonije!

Pa, dobro onda. Ura.

Uraaa! Dobro sam!

U jesen 2001, upoznala sam muškarca po imenu Ed Borger. Svi četvoro smo se, u stvari, jednom nedeljno sretali sa Edom Borgerom; on je bio naš porodični savetnik. To je bila godina kada je Lajon imala akutne alergije i ja sam je negovala te godine pune besa. Savetovanje je bilo Tomova ideja; mislim da se nadao da će jedan profesionalac izvan naše priče biti zapanjen našim haosom i da će kriviti Saru, kao majku, za sve. Ali Ed nije bio naivan; rekao je da je takva dinamika zapravo svakom donela dobra. Nešto u načinu na koji je to rekao govorilo mi je da se ta ista dinamika sada pomera, možda se seli u komšiluk, gde će poslužiti nekoj drugoj zbunjenoj porodici. A mi ćemo ostati bez dinamike, četvoro ljudi sa svim tim pogrešnim emocijama koje gaje jedni prema drugima.

Prvih nekoliko seansi bilo je poznato i Lajon i meni: posmatrale smo kako se Tom i Sara kolju, onda vaskrsavaju iz mrtvih da bi se voleli, a onda ih hvata dosada. Lajon je prevrtala očima i čak pokušala bezglasno da mi kaže: Hajmo posle na sladoled, a?, što sam ja ignorisala iz obzira prema Edu Borgeru. Ed je bio, iskreno, divan čovek. Plaćala sam trećinu od ukupno 150 dolara i želela sam da me promeni.

Vremenom, ohrabrivao je Lajon i mene da pričamo više. Lajon je održala božanstven egocentrični govor u kome je izrazila svoje emocionalne potrebe.

Želim mir i tišinu i da se ne svađate dok radim domaći i spavam. Treba mi crni ranac *jansport*...

Dušo, to baš i ne spade u emocionalne potrebe...

Želela bih da mama začuti i pusti me da završim svoju listu, jer ko je ona da kaže šta je to emocionalna potreba, a šta nije. Hoću da ostajem kod Deb kad mi se ostaje.

Ovde ju je Ed malo pritisnuo.

Da li više voliš da si kod Debore?

Aha, ali moja mama to ne voli.

(Mama otvara usta, pa ih zatvori.)

Zašto misliš da ne voli?

Zato što, znate, Deb i moj tata....

(Levom rukom hvatam desnu; Tom gleda u pod.)

Šta je to u vezi s Deb i tvojim tatom?

Znate već.

Ne, ne znam. Da li je za tebe u redu da kažeš ono što misliš?

Nekada su bili u braku. Zato je Deb nešto kao moja druga mama.

(Tom uzdahne, Sara se nasmeje, a ja progovorim.)

Nismo bili u braku, mi smo samo prijatelji. Oduvek smo bili prijatelji.

O, ali otkud onda...

Šta?

Hm, ne znam. Mislila sam... Ne znam. Pa, hvala svima što ste me obavestili. Sada se osećam glupo.

Svi smo pohitali brže-bolje da objasnimo detetu da nije glupa, ma ona je baš upravo suprotnost gluposti, brzo shvata, i senzitivna je, čak vidovita. Možda se seća nečega iz svog prošlog života? Smejali smo se; možda je čak znala nešto što mi ne znamo! Možda smo zato tako dobri prijatelji u ovoj karmi! Ed Berger nas je posmatrao sa uljudne distance, jasno ne dajući ni pet para za celu tu sliku, ali bez osude,

posmatrao je samo kako nas dinamika voza još jedan krug, još samo jednu rundu, molim vas.

Tog dana kada me je Ed Berger konačno pritisnuo da počnem da govorim bila sam u PMS-u. Ali nisam govorila. Umesto toga, plakala sam na mnogo različitih frekvencija i u najrazličitijim brzinama, cvilela sam da opišem razorno nezadovoljstvo koje nas je sve iznenadilo. Posle seanse, tri meni bliska bića su me zagrlila, i u tom sam se klupku osetila sigurnom. Lajon mi je držala ruku, a Tom je pitao želim li da pričam o tome kako se osećam. Pogledala sam njega i njegovo dete, i u deliću sekunde videla čini koje su me vezale za njih, kao paukova nit u koju se uplete svetlost. One su me ulovile odavno, još u vreme kada sam želela da budem uhvaćena u klopku, a sada su omađijale i sledeću generaciju. Sara mi je protrljala leđa ledenim dlanom, vizija je nestala, i ja sam bila potpuno sigurna da nemam ništa da kažem.

Viđali smo Eda ceo mesec, skoro pet seansi, svi smo osećali da nam je mnogo pomogao i da smo spremni da prestanemo s porodičnim savetovanjem. Neki od nas (Sara) bili su spremni da prestanu i pre nego što smo počeli, ali sada smo postigli konsenzus; Lajonine akutne alergije sada su prestale.

U vreme kada su Lajonine oči počele da crvene i otiču, Sara bi to ova-ko prokomentarisala: Da li je sada to tvoj način da dobiješ pažnju? Alergije? To je najbolje što umeš? Ed je naučio Lajon da kaže: Mama, potrebno mi je da paziš na mene, i naučio je Saru da odgovori bez vi-kanja. Isprobale su tu tehniku u mojoj dnevnoj sobi; Lajon je svoju rečenicu izgovorila savršeno, a i Sara je virtuožno odradila svoj nežni ton, skrenuvši, doduše, s puta kada je prošaputala: Reci mi kako mogu da pomognem svojoj maloj devojčici, svojoj velikoj maloj devojčici, zar stvarno želiš da ovako govorim? Zar se ne osećaš onda kao beba?

Možda je zato, u samoodbrani, u leto posle prve godine srednje škole, Lajonino nadolazeće pretpubertetsko telo zamenilo skladno, zadivljujuće žensko telo. Mislila sam da je taj elegantni napupeli odgovor bio briljantan; ni sama ne bih umela bolje da ga sročim.

Ed je predložio da se vratimo na zajedničko starateljstvo, pa je Lajon, i protiv svoje volje, počela da spava kod kuće dve noći nedeljno. Bilo mi je teško da smislim šta da radim sa sobom tih večeri. Nisam navikla da spavam sama, iako odavno nisam izlazila s muškarcima. Prve noći bih obično čistila po kući, a druge bih već uletela u neizdrž. Posle nekog vremena naučila sam da čistim sporije, raspoređujući aktivnosti na dve takoreći prijatne noći, koje bi uvek obeležio Lajonin poziv.

Mama je izašla sa Huanom, a tata je u garaži, priča na mobilni.

Šta ti radiš?

Ne znam, mogla bih da pozovem Kevina i zamolim ga da dođe ovamo i poliže me.

Lajon.

Šta? Pa razgovarali smo danas.

Ma niste.

Jesmo, na seminaru.

Da čujem.

On je rekao...

On je započeo? To je dobro.

Znam.

Dobro, pričaj.

Rekao je, sigurno si već pročitala celu knjigu...

... *Moja Antonija*?

Aha. A ja sam rekla: Ne, nisam čak završila ni strane koje su bile zadatak za danas. I to je sve.

To je dobro. On misli da si pametna.

Znam, sad ću da mislim na njega i masturbiram.

Dobro, samo napred.

Šalim se! Kao da bih ti rekla da hoću to stvarno da radim.

Kad sam u supermarketu naletela na Eda Borgera, Lajon je živela kod mene samo pola sedmice. O čemu smo Ed i ja popričali s veknama hleba u rukama. On je smatrao da je to veliki napredak. Rekla sam da to dugujemo njemu. Rekao je da se hleb uvek uplesnivi pre nego

što dovrši veknu. Rekla sam mu da bi trebalo da zamrzne hleb da bi rešio taj problem. Rekao je: zar to neće uništiti hleb? Ja sam rekla: Ne, ako posle napraviš tost. On je rekao: Znači, možeš da ga tostiraš kad je smrznut? A ja sam rekla: Da.

Spakovali smo namirnice svako u svoja kola i shvatili da nam ostaje oko četrdeset minuta dok kvarljivo počne da se kvari, taman da popijemo čaj.

Još dok smo išli na porodično savetovanje, sanjarila sam o tome da Eda zanima samo ono što JA imam da kažem i da ostatku porodice nije ni bilo dozvoljeno da bude u prostoriji i da ja mogu da govorim govorim govorim, i onda, kada završim, Ed kaže da sam genijalna a svi ostali totalno ludi, i onda bi rekao da mu se oduvek dopadam i da bi voleo da mi skine odeću i onda bih ga ja skinula i onda bismo ostali zagrljeni više-manje do kraja života. Moram priznati da mi je ova misao izvirivala negde u pozadini svesti dok smo pijuckali čaj. Najveći deo vremena pričali smo o Lajon.

Mislim da će se ona razviti u divnu ženu u budućnosti.

Već skoro i jeste! Mnogo je porasla otkad si je video poslednji put.

Viša je?

Jeste. A i razvijenija.

Razvijenija.

Aha. Čini se da je to uticalo na prestanak alergija. Misliš li da je to moguće? Medicinski gledano?

Pa, sve je moguće, medicinski gledano.

I ja osećam da je tako.

Na šta misliš?

Pa da je sve moguće.

Pa, ne baš sve. Prasići ne mogu da lete.

Da, ali iz nekog razloga, dok sedim ovde s tobom čini mi se da je i to moguće.

Moguće?

Da lete.

Oh.

Izvini, da li deluje ludo to što pričam?

Ne, ne, uopšte ne, ne.

Ed Borger je stavio jogurt u moj frižider i rekao mi da ga podsetim da ga uzme pre nego što ode. Lajon je bila kod svojih roditelja, ali je njena odeća bila rasuta svuda po krevetu. Pokupila sam stvari i stavila ih u ormar. Isključila sam svetlo, ali nismo svukli odeću jedno drugom, nego se svako skinuo sam. Pre nego što smo učinili bilo šta, Ed je pitao ima li moju dozvolu da plače, a ja sam rekla: Odobreno, i on je stavio svoje lice na moje grudi i jecao. Kada je završio, primetila sam da mu lice nije bilo vlažno.

To je zato što plačem suve suze.

Oh. To stvarno postoji? Suve suze?

Pa, imam teoriju da muškarci zapravo ne plaču manje od žena, ali to rade drugačije. Pošto nikada nismo viđali svoje očeve kako plaču, morali smo da izmislimo sopstveni jedinstveni metod.

Moj tata je plakao.

Jeste? Mokre suze?

Aha. Stalno.

Možda je *njegov* otac plakao? I na taj način pokazao i svom sinu kako to da radi?

Pa, možda, ali uz to ga je moja majka varala šesnaest godina.

Otišla sam u kupatilo i oprala vaginu da se priprelim. Zastala sam u hodniku pre nego što sam se vratila u sobu; videla sam kako kleči na mom velikom kvadratnom krevetu i divlje zuri u lampu. Dovodio je svoj penis u stanje erekcije daveći ga obema rukama. Setila sam ga se kako sedi na stolici u svojoj kancelariji, kako posmatra, odobrava klimanjem glave, smeši se kad zaslužimo. Odlučila sam, baš tu, u tami hodnika, da želim to sve. Ako želiš da budeš moj muškarac zauvek, ja ću biti tvoja žena, Ede Borgeru. Odjednom je zaustavio svoj furiozni rad rukama i okrenuo glavu direktno ka meni u senci. Kao da me je čuo, kao da je odgovarao na moj zavet. Mahnula sam mu. Ali nije gledao mene, gledao je iza mene. Znala sam i pre nego što sam se okrenula, bila je to Lajon.

Usledile su četiri mučne interakcije; peta je bila vožnja do njenih roditelja. Lajon je odbila da sedne pored mene na mesto suvozača.

Zašto bih sela tu?

Zato što se osećam kao šofer kada sediš tu pozadi.

Ali ti jesi šofer.

Lajon.

Pa šta sad? Zar ti i nisi praktično šofer-dadilja? Zar te moji roditelji ne plaćaju za to?

Znaš da me ne plaćaju.

Pa, to je tvoj problem a ne moj.

Lajon, mi smo porodica.

Ne, u stvari, ti nama nisi nikakav rod, ti si samo osoba koja je nama pomagala na način na koji nam je pomagao i Ed. Stvarno je savršeno to što se vas dvoje krešete. Sva unajmljena radna snaga treba međusobno da se jebe. Ja to podržavam. Svi mi to podržavamo.

Molim te, nemoj da kažeš Sari i Tomu.

Eh.

Eh kao hoćeš, ili eh kao nećeš?

Samo eh.

Ali nije im rekla. I više nikad nije prespavala kod mene. Ponašala se prema meni kao prema prijatelju svojih roditelja, projurila bi pored nas troje s dečkom i viknula: Čao svima, i mahнула. Ova promena je došla u paketu s mnogim drugim promenama, časovima vožnje, stalno prisutnim sarkazmom, feminizmom. Tom i Sara su pokušavali da mi objasne da ignoriše i njih, tako da smo svi u istom sosu, koji smo sami sebi skuvali. Ali ja sam znala. Krivila sam sebe zbog tog nepadnog osamostaljivanja; ono je bilo plod jednog sasvim određenog trenutka. Krivica je navaljivala na mene; to je bila tema o kojoj je stvarno trebalo pričati s terapeutom. U nekim trenucima sam zaista pomišljala da pozovem Eda kao stručnjaka. No da li bi on sada bio objektivni posmatrač? Ne bi. Što sam više mislila na tu njegovu neobjektivnu poziciju, to sam više želela da ga pozovem.

Doktor Borger.

Zdravo, Ed, ovde Deb.

Zdravo, Deb.

Pa... Nismo već neko vreme razgovarali.

Na šta misliš?

Pa, nikada me nisi pozvao posle onog dana.

Mislio sam da možda nije prikladno da dalje razvijamo vezu posle onoga što se dogodilo.

Lajon više i ne spava kod mene, tako da ona ne bi ni saznala.

Da li ti nedostaje?

Da, naravno.

Dakle, ne zoveš zbog mene?

Pa, u stvari zovem. I ti si umešan.

Deb?

Da?

Mrzim ovo da radim, ali nazvao bih te kada ne budem u ordinaciji.

Želiš li da te pozovem?

Da li ti želiš?

Ako ti želiš, želim.

Ali ako ja ne želim, onda ti je skroz u redu da me ne pozoveš?

Mislim da bi bilo najbolje da ipak završimo sa ovim.

Vreme je prolazilo nezgrapno i bez moje saglasnosti. Moj odnos sa Sarom i Tomom sveo se na povremeno viđanje: bila sam pozvana na proslavu Lajonine mature, Tomov rođendan, Dan zahvalnosti, božićnu večeru. Lajon nije došla kući za Božić, ali nam je svima poslala majice s natpisom UBCO sa Univerziteta Britanske Kolumbije u Okangonu. Otišla je brže i dalje nego što sam pomišljala da bi bilo moguće; ko ide na studije u Kanadu? Kada joj je ponestalo para, vratila se za letnji raspust, stanovala je kod kuće i zaposlila se u prodavnici organske hrane koju su držale lezbijke. Išla sam tamo u kupovinu češće nego što mi je bilo potrebno, ali nisam je pitala da li joj nedostajem, nisam pokušavala da je vratim, držala sam se lakih priča.

Baš se radujem što su stigle breskve.

Ne zahvaljuj se meni; breskve nisu moje.

Pa, tehnički jesu. Zar ovo nije zadružna radnja?

Jeste, ali moraš ovde da radiš duže od jednog leta i, otprilike, da ližeš šefici picu ili nešto tome slično. Hoćeš kesu?

Uključila sam se u PFLAG (Udruženje roditelja i prijatelja lezbijki i gejeva). Kupila sam knjige koje su pisale lezbijke i koje su bile namenjene lezbijkama i njihovim iznenađenim roditeljima koji su ih podržavali. Kad je ponovo otišla, zamišljala sam je kako sedi u studentskom domu i grli mladu ženu oko struka, moguće mladu muškobanjastu ženu. Čitala sam o dinamici odnosa između muškobanjastih i ženstvenih žena, i bila sam sigurna da bi Lajon bila ženstvena polovina. Pitala sam se da li Tom i Sara znaju za Lajonine sklonosti; naslućivala sam da ne znaju, jer su i dalje zauzeti sobom. Verovatno su izlete pravili ređe nego ranije, ali sada je gorčina zamenila maniju; prošlost je sada izgledala maltene bezbrižna. U decembru, Tom me je pozvao na božićnu večeru.

I Lajon će biti tu. Vraća se kući.

Oh, divno.

A ima i novog dečka. Ima da odlepiš kad ga upoznaš.

Ispisala sam se iz PFLAG-a i nekoliko dana provela u plačljivom čuđenju. Ništa nisam znala o toj devojci. Sada je zaista sve bilo završeno i ja zaista nisam bila njena majka. Bilo mi je skoro pedeset godina. Stvarno mi ništa od toga nije prijalo, a ništa nisam mogla da uradim da nešto popravim. Na neki način, napustiti lezbijstvo, muškobanjastu devojku i potrebu za tolerancijom bilo je gore nego izgubiti Lajon nekoliko godina ranije. Ili, biće da je to još uvek bio doživljaj starog bola, sada produbljenog na novi način.

Stigla sam kasno. Lajon još nije bila došla; Tom i Sara su rekli da će se pojaviti do deserta. Razgovarala sam s njihovim prijateljima, neke sam znala još iz vremena studija. Čudila sam se kako je njihov odnos prema Lajon tako nonšalantan. Jedan od njih je mislio da Lajon još ide u srednju školu. Samo što smo seli da večeramo, začulo se zvono na vratima. U prostoriju uđe neko u debeloj perjanoj jakni,

odmotavajući šal. Bio je to Ed Borger. Mahnuo je i rekao: Zdravo svi-ma. A onda je dodao, Lajon stiže, samo da završi telefonski razgovor.

Te reči nisam skoro ni čula, jer mi je Edova košulja zaokupila pažnju. Bio je to poseban model moderne duge košulje, reprodukcija košulja kakve su bile popularne šezdesetih, ali modifikovane tako da se dopadnu ljudima koji se ne sećaju šezdesetih. U tome je i ležao problem, jer Ed Borger se sigurno sećao šezdesetih, sigurno se sećao svog tinejdžerskog doba u šezdesetima, i trebalo bi da od takve košulje beži kao đavo od krsta, jer ona na njemu nije delovala retro, već je morala da ga podseća na vreme nesigurnosti odrastanja. Dakle, sigurno mu je neko drugi kupio tu košulju, neko ko se sam ne seća šezdesetih. Misli mi je prekinuo dolazak Lajon. Nežno je pogladila Eda po leđima i pozdravila prisutne. Tom je nasuo čašu vina Edu.

Pa, kako ide s porodičnim savetovanjem?

Ne mogu da se požalim, Tome.

Jeli smo ćutke, mi koji smo znali Eda i oni koji su osećali da u prostoriji vlada čudna atmosfera.

Verujem da je tako, *stvarno* nemaš na šta da se požališ, zar ne?

Jeli smo paprikaš sa slatkim krompirom i zapečeni krompir i kuvanu šunku.

Na šta misliš, Tome?

Ed je položio svoju ruku preko Lajonine; svi smo pogledom kliznuli od Eda ka Tomu. Tom je pogledao Lajon; svi smo je gledali. Ona je zurila u Saru, koja je polako podigla pogled s tanjira i pogledala svoju ćerku. A onda, sasvim ležerno, Lajon je izvukla ruku ispod Edove i dodala mi krompir, iako ga nisam tražila. Uхватила sam činiju, a ona ju je zadržala, pa smo nekoliko trenutaka držale činiju zajedno, lebdela je iznad stola njenih roditelja. Polako sam sklonila pogled s činije, prešla njime preko njene bluže, pa ga upravila u njene oči. Čega sam se plašila, šta bih mogla u njima da nađem? Zlobu i zluradost? Podmuklost? Stid? Ipak, one su blistale od one poznate stare ljubavi, najveće ljubavi mog života. I likovale.